

Štev. 3.

V Ljubljani, meseca marca 1921.

Leto XXII.

Naš Korotan.

PRIČAKOVANJE.

Vse ceste k reki Dravi hite,
ob njih hodi klasje bogato,
nad klasjem tri drobčkane ptičke lete,
pot kaže jim solnčece zlato.

V vovbrskih gorah dekleta pleto
vence z boječo tišino,
da ptičke jih sestram v Podjuno neso,
v Medgorje in v Rožno dolino.

V vencih krvavi je nageljev cvet,
pri cvetu vršič rožmarina,
a v njem je naskrivoma listek vdet,
na listku pa je bolečina:

„O, sestre v Podjuni, kako je pri vas,
je trdno še upanje vaše?
Povejte, kdaj pride obljubljeni čas,
ko meč svoj Matjaž spet opaše?”

O, sestre v Medgorju, povejte še ve,
vas strah je celovškega zmaja,
ki bruha le žveplo in ogenj na vse,
ki up jih v prihodnost navdaja?

O, sestre Rožanke, pogledjte Obir,
kako se na jug on ozira —
o, vprašajte ga, znabiti on ve,
kje vojska koroška se zbira?“

Ceste prebele vse k Dravi teko,
vsi vrtili so s cvetjem natkani,
v vovbrskih gorah dekleta pojo
pesem o beli Ljubljani.

TOŽBA.

O, sveta Hema, Ti kraljuješ na gori
in milost deliš po dolini okrog,
o, čuj tihe težbe, ki vrejo iz duše
nas malih koroških slovenskih otrok:

Mi romarji k Tebi prišli smo na goro,
pa nimamo zvončkov, ne rdečih bander,
nič več ne pozvanjajo srca nam mlada,
in ličeca naša blede venomer.

Nam matere, sestre, očete in brate
odvedel v Celovec požrešni je zmaj,
nestrpno mi čakamo v nemi bolesti —
pa ni jih že dolgo, že dolgo nazaj...

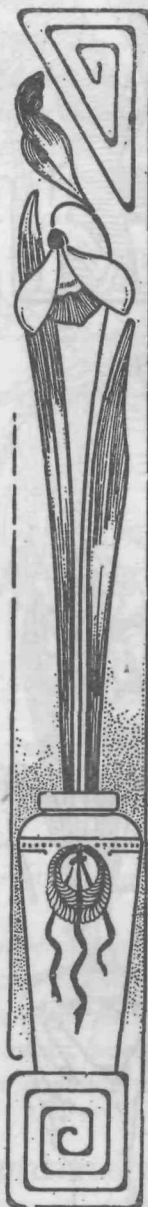
O, sveta Hema, Ti kraljuješ na gori,
Ti vidiš v dolini vso zlobo in laž,
udari tja doli do mesta Celovca:
otmi naše drage in Korotan naš! —

KOROŠKIM FANTOM.

Hej, fantje, zimzelen za klobuk,
pa hajd po kralja Matjaža,
na vratih vas čaka orjaški hajduk —
on je Matjaževa straža.

Hajduk vršič zimzelenov ima,
Matjaževa vojska ima ga,
in zimzelen lepše vsak dan zeleni,
in srd se množi na sovraga.

Hej, fantje, zimzelen za klobuk,
le vas še kralj Matjaž čaka,
na steni zdaj meč njegov ne visi —
v strup ga hajduk že namaka!

Tone Gaspari.

E. GANGL:

Kapetan Hrnjak.

II.

edel je na klopci. Iz blage sence je gledal v solnčno daljavo, ki je migljala pred njim v lepoti in milini. Mogočno, sinje nebo je sloneo na daljnem obzorju, kakor bi bila veličastna polkrogla iz blestečega stekla poveznjena nanje. Vseokrog je raslo drevje in grmičevje. Po prhki zemlji se je vila trta in se slabotna oklepala kolov, plezajoč po njih v svobodno solnčno luč. Iznad Hrnjakove glave, omračene s senčnim hladom treh lip, iz bližine in daljave je zvenelo petje ptic, ki so se skrivale v zatišju vej. Izmed zelenja so se belile nizke stene zidanic in preprostih kmetiških domov, v dolini pa je stala ponosna Vrličičeva hiša z rdečo streho, visokimi okni in širokimi vrati. Hrnjakov domek je bil kakor igračka proti njenemu gospostvu.

V tej uborni selski koči je pred davnimi, davnimi leti gospodinjala Hrnjakova mati — Jana Hrnjakova — mila majčica njegova! Janko ji je bil edinec, ki ga je mati negovala z veliko, iskreno ljubeznijo. Ničesar drugega mu ni mogla dati razen bogastva in lepote materinskega srca. Ilija Hrnjak — oče Jankov — je tistikrat, ko je bil Janko še majhno, nezavedno dete, ostavil dom ter se napotil v Ameriko sreče iskat. V prvih letih se je oče večkrat oglasil s pismom in denarjem, da je tolažil oba svojca in jima lajšal in lepšal življenje.

Ljuba žena Jana! Dragi moj Janko! — Ko bi vidva vedela, da leti moj pozdrav čez to široko morje, čez tri gore, čez tri zelene travnike, da leti hitreje kot ptica, naglo kakor blisk — bi mu noč in dan imela odprto srce, da se spusti vanje in ostane v njem. Jaz delam pošteno in trdo, vdan v voljo Gospodovo, ki mu bodi čast in hvala vekomaj! Prebeli stene, pokrpaj streho, da ne bo vlaga kvarila hiše! Strezita Šarenki, ljubi naši kravici, da vrže lepega telička in donese novcev v hišo! Janko naj bo pridn, da ga Kokec, srboriti naš petelin, ne kljune v neposlušno uho! In kočka Kokodajsa — koliko piščet, lepih, žoltih kepic, se trklja za njo? Ali so Jankove bregešice že raztrgane? In tvoji rokavci, Jana, ali ne kukajo iz luknje komolci tvojih pridnih rok? Ali je šipa v oknu še zakrpana s papirjem? In zvon pri sv. Lovrencu na Vivodini, kako poje? Veselo? Žalostno? Kupita si o Lovrenčevem pečene janjetine — lopatico, ki ji skorja tako slastno hresta med zobmi! Zato vama pošiljam to banko pet

dolarjev, da ne bo samo žalosti in skrbi, ampak tudi malo veselja v hiši! In pozdravljam vaju čez to široko morje, čez tri gore, čez tri zelene travnike!

Taka so bila po priliki pisma Ilije Hrnjaka, pisana s trdo roko, z zlatim srcem. Ko ni bilo več očetovih pisem, je došlo sporočilo, da je mrzla tujina pogoltnila očeta: v tujo zemljo so ga položili k večnemu spanju!

Takrat je Janko že pasel Šarenko. Imela je stan tam, kjer biva sedaj njegov Miško. In kakor ima danes Marko orglice, tako jih je imel takrat Janko. In Šarenka in orglice sta mu bila edina tovarišija, ko je prohajal po stezah in grivah, pašoč kravo in na orglice svirajoč napeve, ki so mu sanjali globoko nekje v mladi duši. Kadar pa se je naigral na orglice, jih je spravil v nedro in je začel požvižgavati in posnemati kosa in ščinkavca, kukavico in škrljanca, Kokca in Kokodajso — vso znano pernato družino, ki jo je srečaval in spoznaval na mladih svojih potih. Šarenka je stopala pred njim, mulila s širokim gobcem travo in otepala s čopastim repom.

Šarenko je imel najrajši med vsemi živalmi, kar jih je bilo v hiši in okolo nje. Njej je prepeval preprosto pesemco, ki se mu je kar sama sestavila po besedah in napevu:

Oj, Šarenka, moja kravica — oj!
Tebi raste zelena travica — oj!
Daj, daj, didldaj,
mlekca dosti daj,
oj, Šarenka — oj!

In Šarenka je slušala svojega prijatelja in mu je dajala zvrhane keblince mleka, ki je služilo njemu in materi za tečno hrano. Žganci z mlekom — hm! In pa kislo mleko in vanje nadrobljen domač črni kruh — ah! In smetana s sirom in z nasekljanim drobnjakom — jej! Vsa hišica, čeprav tako skromna in nerazvajena, je bila polna dobrot, ki jih je dovajala vanjo ljuba Šarenka.

Ampak sosed Popovič, oče sedanje Bare vdove Vrliničeve, ki je bil tisti čas gospodar njenega doma, je imel konja Zmaja, ki ga je Janko vendarle nekoliko rajši gledal nego Šarenko in ki bi ga tudi rajši imel, če bi bil njegov. Ogledaval ga je od vseh strani z zavidljivimi očmi, ko je sedal nanj oče Popovič in se pripravljaj, da pojaše na njem v Metliko. Brez dvoma bi Janko takoj z Zmajem zamenjal Šarenko, ako bi hotel tako Popovič. A njemu ni bilo treba Hrnjakove Šarenke, ker so imeli Popovičevi poln hlev krav in volov. Tako je ostala Janku njegova kravica, in v srcu mu je ostalo neizpolnjeno hrepenenje po Zmaju . . .

Popovičevi pa so imeli tudi hčerko Barico — sedanjo vdovo Vrliničevo, ki je bila z Jankom enakih let. Barica je bila lepo, živahno dekletce — polrazvito popje na pisani livadi. Črne lase je imela spletene v dve kiti, ki sta se ob sencih spuščali na tilnik. Pokrita je bila z rdečo čepico, okra-

šeno s srebrnimi luskinami. Belo krilce in beli rokavci so se svetili kot sneg. Okrogla ličeca so se nasmihala v mladostni svežosti. Oči so gorele v temnem blesku.

Ob Popovičevi hiši je bil ograjen vrt. Tod so se razpletale bele stezice med cvetičnimi lehami. Rožni grmi so rasli na njih. Veje so se jim šibile pod množino temnordečih, vonjajočih cvetov. Ob kraju leh so cveteli visokostebelni jagleci, v enakih razdaljah so žareli živobarvni tulipani na okroglih gredicah, ki so bile videti iz dalje kot mehko zrahlane, dragocene blazinice. Za vrtom se je spenjal v breg vinograd, kjer so zorele breskve ob nizkih prezidih, ki so delili trtje na predele, dvigajoče se vedno više do zidanice na vrhu.

Tod je kraljevala Barica Popovičeva. Nje bela obleka se je blestela med zelenjem in cvetjem kakor srebrna tenčica, ki jo nosi rahli, prijazni vetrec od grma do grma, od cvetke do cvetke. Ljubko je žvrgolel Baričin glasek. Odpeval mu je ptiček na veji, radostno zatopljen v lepoto mladosti, vonjivosti in cvetja.

Nič manj poželjivo in hrepeneče kakor na Zmaja se ni oziral na vrt Janko, kadar ga je plašna stopinja prinesla semkaj. Barica mu je prijazno pokimala z glavico, ročico mu je ponudila v pozdrav in ga je povabila k sebi na vrt: na srebrno tenčico je padla senca, tožna senčica Jankove preprostosti in njegovega siromaštva.

Z roko v roki sta hodila Barica in Janko po stezah, gledala in vonjala sta cvetje, poslušala ptičje pesmi, zrla v sinjino neba, koder je krožila v mogočnih zamahih široko razprostrtih peruti ujedna ptica. Krenila sta vzbrdo do zidanice, ki so bili izpred nje obrnjeni pogledi naravnost k trem lipam na Hrnjakovem brežičku. V dolinici pod njimi se je stiskala k tlom rodna Jankova hišica, tako ubožna in majhna, kakor bi jo bili pastirci iz božičnih jaslic prenesli semkaj.

Kamorkoli sta se ozrla — vsepovsod sama velika zemlja, njiva ob njivi, trtje ob trtju, loza pri lozi, travnik pri travniku, zadaj tam v daljnji daljavi mogočni skladi gorá in za njimi kdove kaj in kdove kdo: morda konec sveta, morda novi svet!

Tako sladko in neizrazno radostno je jima bilo pri srcu, da nista izpregovorila besede. Roka se je držala roke, oči so gledale zavzeto, vsa okolica je dehtela in vršala, šepetala in vabila . . .

Od zidanice sta krenila navzdol. Droban pesek je zašumel pod nogami — bila sta zopet na vrtu, ki je večerno solnce razgrinjalo nad njim svojo zlatotkano kopreno. In kakor sta se Barica in Janko izprehajala brez besed, tako sta se poslovila brez besed, a z veselo nado v srcih, da ju jutri in v prihodnjih dneh zopet čaka enako veselje.

O, saj ni res, da bi imel Janko najrajši Šarenko in Zmaja — ne! Barico ima najrajši! Z njo bi lahko prehodil ves svet. Pa tudi Barice nima najrajši! Doma ga je sprejela mati, pozdravila ga je njena ljubezen, in v njeno naročje se mu je nagnila glavica, matere se je oklenil z mladimi, čvrstimi rokami. Tu, tikoma in tesno ob materi je bilo Janku najlepše, najvarnejše, tu je bil začetek in konec sveta. Mater ima najrajši. Do matere nima nihče drugi pravice kakor on sam. Šarenka je njegova in materina, Zmaj je Popovičev, Barica — ah, tudi ta je Popovičeva! Mati, zlata majčica pa je samo njegova, kakor je on samo njen! Toda kako bi bilo lepo, ko bi bila tudi Zmaj in Barica njegova! Ko bi mogel svojo hišico prenesti na Popovičev vrt tja v zadnji kotiček, da bi tudi ob njej tekla vrtna ograja, takrat bi bilo veselju konec in kraj: dan in noč bi živeli skupaj vsi, ki se radi imajo. Tako pa — ej, kaj hočemo! Toda blagor, blagor mu, da je mati njegova in da je on materin!

Janko ni imel očeta, Barica pa je bila brez matere. Na pokopališču ob cerkvi sv. Lovrenca je stal visok, črn kamen, ki je bilo vanj vdolbeno ime Baričine matere. Samoten, zapuščen pa je nekje v neznani deželi grob Jankovega očeta. In zavest, da je eden brez očeta, druga brez matere, je otroka zblížala še bolj. Skupaj sta hodila na Vivodino v šolo, skupaj sta hodila iz šole domov. Tako je bilo prvo leto njunega šolanja v domači učilnici. In ko se je začelo drugo leto — takrat, takrat ni bilo več Barice, da bi z roko v roki hodila z njim . . . Ah, kaj so mu storili! — —

Kapetan Hrnjak, pogreznjen v spomine na svojo rosno mladost, se je zganil na klopci in je dvignil čelo v hlad tiho pojoče sapice, ki je pod lipami hitela iz dalje v daljo. Zamahnil je z roko in si zapalil pipo. S klopcje je vstal in hodil po ravnici. Premeril jo je s koraki po dolžini in širini in zopet sedel na prejšnje mesto. Iz doline so še vedno donele Markove orglice.

„Hajde, Marko! Sviraj!“ je zaklical Hrnjak z močnim glasom.

Pogledi pa so mu merili ravnico — po dolžini, po širini so jo merili, in tiho je Hrnjaku šepetala beseda: „Tukaj, pod tremi lipami, hočem imeti poslednje bivališče — zadnji kotiček pokoja naj mi Marko izkoplje v tej zemlji . . . Dovolj prostora je za moj grob, ki ga naj pobratim Nikola blagoslovi s sveto besedo in z ljubeznijo prijateljske duše . . .“

UTVA:

Čudotvorni kresilnik.

(Po Andersnu.)

re vojak po beli, prašni cesti, gre, gre, gre, ena, dve, ena, dve... Na glavi čapka, na hrbtu telečnjak, ob boku bridki meč, na nogah podkovani črevlji: kaj je treba junaku več!

Pa ga sreča sredi ceste Jagababa, stara kakor zemlja, grda kakor greh. In mu pravi: „Dober večer, vojak! Kako lep meč imaš! In velik telečnjak imaš! Pravi junak si pač! Ali bi hotel še denarja, kolikor ga nesti moreš?“

„He, zakaj pa ne!“ pravi vojak. „A kje bi ga dobil?“

„Glej, tam oni hrast!“ pravi ona in mu pokaže na staro drevo ob cesti. „V sredini je votel; če splezaš na vrh in se spustiš po votlini nizdol, prideš do dna. Tu imaš vrv. Priveži si jo okrog pasu in čim me pokličeš, te potegnem jaz zopet vun.“

„A po kaj naj bi šel tja?“

„Po denar!“ odvrne Jagababa. „Čim prideš namreč na dno drevesa, se odpre pred teboj dolg, od mnogih luči razsvetljen hodnik. Na tem hodniku uzreš troje vrat. Lahko jih odpreš, ker tiči pri vsakih ključ v ključalnici. Ko odpreš prva vrata, vidiš sredi sobane veliko skrinjo, na njej sedi pes velikih in hudih oči. A ne boj se. Glej, tu ti dam svoj predpasnik. Tega razgrni na tla, postavi psa nanj, odpri skrinjo in naloži si denarja! Tu boš našel samo bakren denar. Če pa hočeš srebrnega, idi in odpri druga vrata. Tudi tam čuva zaklad grd pes, še večjih in hujših oči. A ne boj se! Stori tako kakor s prvim. Posadi ga na moj predpasnik in vzemi si srebra. Za tretjimi vrati pa je zlat denar. Tudi tega lahko dobiš, če hočeš. Idi tja, ne ustraši se psa, ki ima strašne, kot mlinska kolesa velike oči. A ne boj se! Posadi ga kot prejšnja dva na moj predpasnik in naloži si zlata, kolikor te je volja.“

„To je vse prav lepo in vabljivo,“ pravi vojak, „toda kaj pa ti, stara, zahtevaš za to? Da bi vse to ne bilo zastonj, si lahko mislim.“

„Zame,“ pravi Jagababa, „ni treba niti beliča. Prinesesh mi od tam zato le star kresilni kamen, ki ga je moja prababica ondi pozabila, ko je bila poslednjikrat tam.“

„Dobro,“ pravi vojak, „daj mi torej vrv!“

„Tu imaš vrv in tudi moj predpasnik.“

Vojak si opasa oboje in spleza na drevo. Spusti se po votlini nizdol in pride na razsvetljen hodnik, kakor mu je rekla Jagababa.

Gre in odpre prva vrata. Hu, na skrinji sedi strašen pes, črn kakor krt, oči velike in izbuljene kot skledica za kavo. In vrti jih zlovešče.

Vojak gre tja, razgrne predpasnik in posadi, meni nič — tebi nič, psa gor, odpre skrinjo in si naloži denarja polne žepe in še poln telečnjak. Potem pa zapre skrinjo, posadi psa nanjo in odide.

Gre, gre in odpre druga vrata. Zagleda skrinjo, a na njej psa, strašnejšega od prvega. Oči ima kakor dva lonca in neprestano jih vrti. „Prenehaj, kuže,“ mu pravi dobrodušno vojak, „da ti lonca ne padeta iz glave!“ Potem pa gre k njemu, ga posadi, meni nič — tebi nič, na predpasnik in odpre skrinjo. Ko vidi samo srebro, izprazni žepe in telečnjak bakrenega denarja in si napolni vse s srebrnim. Ko ima dovolj, zapre skrinjo, posadi psa nanjo in odide.!

Gre, gre, gre in odpre tretja vrata. Buzarona, skoro mu je sapo vzelo; tak veter je delal tretji pes s svojimi kot mlinska kolesa velikimi očmi. On pa k njemu, posadi ga, meni nič — tebi nič, na predpasnik in odpre skrinjo, polno zlata. Sedaj strese vse srebro iz žepov in telečnjaka ter si nabaše vsepovsod suhih zlatov. Poln telečnjak, polne žepe, polno čapko in še v črevlje toliko, da so ga tiščali. Zapre skrinjo, posadi psa nanjo, zaklene vrata, gre k deblu in zakliče:

„Hej, stara, potegni!“

„Ali imaš kresilni kamen?“

„Buzarona, na to sem pa pozabil.“ Skoči nazaj, ga najde, in stara ga potegne gor. Zopet je stal na prašni cesti, a sedaj bogat, od nog do glave obložen z zlatom.

„Čemu ti bo kresilnik?“ vpraša Jagobabo.

„To te nič ne briga. Dobil si zlato, meni gre kresilnik!“

„Oho, le počasi!“ pravi vojak. „Tako mi poveš, čemu ti bo kresilnik, ali ti pa z bridkim mečem glavo ž-k!“

„Ne povem!“

On pa, kakor je rekel. Zgrabi meč, odseka babi glavo proč, vtakne kresilnik v žep in odžvižga proti mestu.

Pride v lepo mesto, kjer je prebival kralj tiste dežele, poišče najboljšo gostilnico, si izbere najlepše sobe in si naroči najslajših jedil.

Hlapec, ki je snažil črevlje, se pač čudi, da ima ta bogati gospod tako nerodne, pošvedrane črevlje. Tudi obleka ni pričala o bogastvu svojega gospodarja. A to je trajalo le en dan. Takoj si je omislil lepih črevljev in gosposkih oblek in se prelevil iz bornega vojaka v imenitnega gospoda ter si dal pripovedovati o znamenitosti kraljevega mesta in o krasoti kraljeve hčere.

(Konec prih.)

KAREL EWALD:

Pripovedka o dvonožcu.

Prosto priredil in z risbami opremil *Dragotin Humek*.

5. ČEZ NEKAJ LET.

ehalo je deževati. Za dežjem je posijalo solnce. Grelo je in klicalo življenje iz zemlje. Pa je dogospodarilo solnce in se je umaknilo dežju. Tako sta se umikala drug drugemu leto za letom.

Dvonožca sta imela sedaj bivališče, ki je bilo bolj udobno kakor koliba na otoku ali pa tisto drevo. Nekega dne je iztaknil mož dvonožec špiljo v skalovju. Bila je hladna poleti, pa topla pozimi. Dež ni imel poti do nje. Vhod je bil ponoči zaslonjen s težko skalo.

Znotraj sta si dvonožca mehko postlala z mahom, ki sta ga pregrnila s kožami. Razpoke v skalovju sta skrbno zamazala. Tako so stanovali na varnem roditelji in otroci in njih čuvar pes.

Družina se je bila namreč v tem že pomnožila. Bilo je troje otrok. In ti so bili zdravi in močni in ješči. Pa to ni bila nesreča. Le leva se je dvonožec bal. To pa zato, ker ga je bil s tisto kostjo razžalil. Gotovo ga je smrtno sovražil kralj živalstva. Tudi druge živali so se mu nezaupno izogibale.

Prav so ravnale, zakaj dvonožec je bil sedaj lovec, ki je v lovski umetnosti prekosil leva.

Doma je imel dve težki sulici z ostro kamenito ostjo. Tudi najstarejši sin je že imel sulico, ki jo je znal prav spretno uporabljati na lovu. Dvonožec je lovil drugače kakor lev. Živali ni napadal prihuljeno iz zasede. Pes mu je priganjal plen, in sulica je neizgrešljivo zadela in umorila žrtev.

„Dvonožec lovi bolje od mene,“ je potožil nekega večera lev svoji ženi. „Danes se mi je zahotelo mlade jelenine. Dvonožec mi je pa ugrabil plen prav pred nosom.“

„Zakaj mu plena nisi vzel?“ je vprašala levinja.

„Plazil sem se skozi travo proti jelenu. V hipu, ko sem mislil skočiti, je priletela sulica. Globoko se je zadržla ost žrtvi v vrat. Jelen je bil na mestu mrtev.“

„Pa bi bil vzel žival nesramnemu lovcu,“ se je hudovala levinja.

„Vzel, vzel! Seveda bi bil vzel. Ampak dvonožec je imel v roki še eno sulico. In sin tudi eno. Kdo ve, kaj je s tako sulico. Vem samo, da pade, kogar je zadela, in da ne vstane več.“

„Bojiš se tedaj dvonožca,“ se je rogala levinja. „Bojiš se, bojiš! Ti si kralj, ti! On je kralj v gozdu, ne pa ti! Bojazljivec! Lahkokruhec! Težko našemu kraljestvu, če bo sin enak tebi!“

Lev je molčal. Z rumenimi očmi je topo bulil predse.

A preden se je porodil dan, je lev vstal in se je splazil skozi goščavo do votline, kjer je prebival dvonožec. Potuhnil se je in prežal. Strpljivo je čakal, da odvali kdo kamen izpred vhoda. In ko so prvi solnčni žarki pribodli skozi vejevje, je nekdo odvalil kamen in je stopil v dan. Lev ni gledal, kdo je prišel, da prvi pozdravi mlado jutro.

Ves razbesnel se v drzovitem skoku požene proti onemu. Z enim samim zamahom silne šape ga pobije. Nato ga v hipu odnese v grmovje.

Samo krik smrtne groze se je razjeknil po okolici. Dvonožec je planil na prag. V vsaki roki je držal sulico. Tedaj je videl lev, da ni umoril svojega žalilca, ampak njegovega sina. Takoj se je zopet pripravil na skok. A še preden je izvršil namero, ga je zazrl dvonožec. Kot bi trenil, je vrgel prvo sulico. Ker ni zadel, je hotel vreči še drugo. Te pa lev ni počakal. Bežal je po gozdu vse dalje in dalje. Prav za repom mu je pa sledil strah, velik in grdogled.

Živali so se boječe umikale bežečemu kralju. Dvonožca sta spravila mrtvo dete na dom. Jok in žalost sta napolnila špiljo v skalovju.

Po gozdu se je razmahnila novica.

„Lev beži pred dvonožcem,“ je pripovedoval vrabec.

„Dvonožec je s sulico ranil leva,“ je kričoč oznanjala vrana.

„Dvonožec je umoril leva, sedaj išče levinjo,“ je cvilila miška.

Lev je pa bežal in bežal. Tudi domu se je izognil. Bal se je žene. Pozno ponoči se je priklatil domov.

„Rekli so mi, da si mrtev,“ ga je pozdravila levinja. „Ves gozd govori o tem. In kako je dvonožcu?“

„Ubil sem mu sina,“ se je pobahal lev.

„Prava reč!“ se je zaničljivo namrdnila ženica levinja.

Tedaj je užaljeni lev ženo prav krepko oplazil preko ušes.

Umolknila je. Gospodar živalstva je pa legel in še dolgo glupo zijal v noč.

Živali v gozdu so pa vsebolj šepetale in se čudile.

„Lev se boji!“ je šuštelo. „Lev je bežal!“

„Rekla sem takrat, saj veste,“ je pripovedovala krava, „ubiti bi ju bili morali.“

„Zakaj ni slušal lev našega nasveta!“ se je jezil konj.

„Pa prav res!“ so vpile kura in raca in gos.

Samo opica se je umaknila v gozd in je modrovala: „Saj res ni tako neumen, kakor se mi je dozdevalo. Sama ne vem, zakaj ga ne posnemam. Lahko bi ga, prav lahko. Vsa sem taka kot on. In v marsičem še boljša. Zakaj bi ne poizkusila živeti, kakor vidim njega.“

Pa je pobrala opica oklešček in je hodila po dveh kakor človek. Sama sebi je bila všeč. Hotela se je pokazati živalim. Prikrevljala je v njih gručo, mahala s kolcem in se spakovala, smešno grozeč. A živali se je niso hotele bati. V krogu so jo obstopile in se norčevale iz nje. Lisica ji je izmaknila grčavko. Jelen jo je dregnil pod rebra. Vrabec ji je zletel na glavo in — — vsi so bili razposajeno veseli. Navsezadnje jim je opica pobežala in se je skrila globoko v grmovje.

Drugo jutro so gledale živali nevesel prizor. Dvonožca sta nesla mrtvega prvorojenca v gozd. Položila sta ga na najlepši prostor in sta truplo visoko obložila s kamenjem. Dvonožka je končno okrasila gomilo s cvetkami.

„Kdo je še videl kaj takega,“ se je zavzela slavčica. „Kadar kdo od nas umrje, ostane, kjer je izdihnil. Ta dva sta pa sezidala grobje kakor za večnost. Še za lanske žive otroke ne vem, kje so; za siromaka, ki mi je padel iz gnezda, pa še manj.“

„O, to še ni vse,“ se je zopet oglasila krava. „Doživeli bomo še težkih dni.“

In bilo je tako. Čez teden dni je gnev v gozdu visoko vzplamtel. Dvonožec se je pregrešil tako silno, da grehu doslej ni bilo primere.

Šla je tisti dan dvonožka po gozdu. Na veji je sedela ptica z nebeško lepim perjem.

„Ej, kako bi bilo krasno, da si vtaknem tako pero v lase!“ Taka želja ji je vstala v srcu. Šla je in odkrila željo možu dvonožcu.

Dvonožec je še tisto minuto vzел sulico in je odšel v gozd. Kmalu se je vrnil z mrtvo ptico v roki. Vsa vesela je izdrla dvonožka najlepša peresa in si je okrasila lase. In sta se veselila z možem vred.

„Vse, kar je prav!“ se je hudoval slavec. „Živali ubija, samo da našari ženo. Dobro, da imam tako skromno obleko.“

Umorjeni ptič je zapustil vdovo. Ta je sklicala primerno veliko število krilatih spremljevalk, pa so zletele k levu.

„Dvonožec mi je ubil moža! Sama sem ostala, in v gnezdu so štiri shlajena jajčeka. Odkar je mož mrtev, moram sama iskati hrane, da ne poginem od gladu. V tem so se jajčeka shladila. Daj, osveti se morilcu, ki mi je ugonobil moža in še nerojeno deco!“

„Ne vem, kako bi in kaj,“ se je izgovarjal lev. „Jaz tudi ne vprašam, če ima ta ali oni, ki si z njim utešim glad, otroke in ženo.“

„Ampak dvonožec ni ubil moža zaradi gladu,“ je ugovarjala vdova. „Zahotelo se mu je le lepega perja, da ga pokloni ženi za okrasek.“

„Hm,“ se je namrdnil lev, „ženi je treba ugoditi, sicer je v hiši večna ruvanka.“

Pa so se živali potihem muzale takim besedam. Druge so zmajevale, češ, da tako slab dovtip ni vr eden ne kralja — ne sme ha.

Zopet so imele živali dovolj gradiva za pomenek in prerekanje. Skoraj vsak se je pritoževal.

„Meni je oni dan ukradel iz gnezda sedemnajst jajc, ki sem jih bila baš pripravila za valjenje!“ Tako je zakokodajsala kokoš.

„V potoku ni nobene ribe več,“ je javnila vidra. „Pa še tepena sem bila povrhu!“

„Še mirno pasti se ne morem več na travniku,“ je tožil jelen.

„Nikogar ni, ki bi nas ščitil,“ je bleknila ovca.

Vse velživali so bile polne skrbi in strahu. Drobiž je pa veselo živel vendan kakor nek daj. In še norčevali so se pritlikavci.

„Naj le požro drug drugega ti velikani,“ je brnela muha. „Jaz imam rajša dvonožca nego slavca.“

„Nihče ni več na varnem,“ je zapela čebela. „Včeraj mi je dvonožec popil med.“

„Res je!“ je pritrdila deževnica. „Predvčerajšnjim je nabodel mojo sestro na trnek, pa je ujel veliko ribo.“

Za god.

Oče kupil je Ivanki
malo, lisasto kokoško,
zajčka belega kot snežec
pa dobil je bratec Joško.

Pa ponosen se pobaha:
„Glej, kako je lep moj zajček
in kako je priden, umen!“
Sestra reče: „Vidiš, jajček

dala mi je že kokoška. —
Kaj pa zajček ti podari?
Ej, kokoška je koristna —
zajček pa mi nič ni mari!“

„Čakaj, o Veliki noči
videla boš čudo!“ modro
bratec ji odvrne, z očki
zroč prepričevalno, bodro.

„Jajček tvoj, kajne, le bel je,
zajček pirhov pa mi znese
pisanih takrat vse polno —
zvrhan koš mi jih prinese!“

Miroslav Kuncič.

Pomladna.

Ciciban je zažvrgljaj
na zeleni veji,
kos sanjavo zagolčal
ob košati meji.

Gnezdece si spleta vrabček
na ponižni koči,
krade, uzma tihotapček,
kamor le poskoči.

Šelestijo vetri bujni
v gajih valujočih,
in kipijo žarki rujni
v čašah rož tresočih.

Kakor balzami dehtijo;
kot metuljčki brojni
v solčni gloriji blestijo
cveti pestrobojni.

Iz bližine, iz daljave
vsebožanstvena pomlad
sladke diha nam pozdrave.
Hej, z menoj v svobodo, brat!

Miroslav Kuncič.

IVAN MATIČIČ:

Ob slovenski-laški narodni meji.

ilo je nekaj let pred vojno. Naš slovenski planinski polk je bil na orožnih vajah poleti na skrajni tedanji avstrijski-italijanski meji, nastanjen po naših primorskih trgih, vaseh, hribih in brdih. V divnolepi Soški dolini, v Kanalu ob Soči, v Plavi, v Brdih, v Volčjem, v Tolminu, največjem trgu te doline, ki je štel pred vojno nad tisoč prebivalcev Slovencev, dalje v Kobaridu, v Livku, na Srednjem in v skrajnem Breginju: na vsej črti od Gorice do Matajurja so bile raztresene slovenske čete.

Bilo je lepo življenje v tem našem prekrasnem slovenskem kraju. Neštetokrat smo šli iz Kanala ali iz Plave čez 800 metrov visoko Korado na vaje v solnčna goriška Brda. S Korade je krasen razgled na vse strani. Če se obrneš proti vzhodu, zazreš globoko pod seboj v dolini vijugasto modrozeleno Sočo, krasno in bistro hčer planin, ki „brdka v prirodni je lepoti, ki tako ljubo, glasno šumlja, čvrsto, krepko skaklja nam sred gorá“, kot jo opeva Simon Gregorčič. Ob Soči se vije bela cesta in tesno ob njej železniška proga. Vse tri črte se vijejo druga ob drugi v tesni kotlini, med njimi pa njive: koruza in ajda, kraj polja se ovija trta ob seči, v vrtovih gredice, med drevjem domovi, hiše, vasi. In vse to je naše! Tam daleč na levo v dolini so Volčje, Avče, Ročinj in Kanal, na desno Plave, Deskle, Solkan: zavedni slovenski trgi, vasi. Tam čez dolino je strmi Sabotin, Sveta gora, Sveti Gabriel, bolj proti jugu Gorica; južno-zahodno goriška Brda, dalje zahodno se spušča tam daleč v ravnino in izgublja v megli vsa Beneška Slovenija...

S Korade smo delali vaje v skalnata, solnčna Brda: Medana, Kožana, Cerovo, Gluho Vrhovlje, Kožbana in dol k Idrijci na mejo: Mišček, Zapotok, Markiči, Britof. Pohlevne vasice, kjer prebiva krotko naše ljudstvo in ljubi svojo skalnato grudo in dom. Živi večinoma od vinoreje in sadjereje: znamenito briško vino, smokve, češnjje, marelice in breskve, oljke pa murve.

Vsa pota smo premerili v Brdih, vse skale oblazili, vse prehode čez potok Idrijco premotrili, vsa skrivališča iztaknili in se pripravljali za veliki odpor proti sovražniku. Vse domove smo obiskali in vse vasi in z dobrim ljudstvom delili bridke in vesele ure in dni. In če smo se kdaj vtihotapili čez Idrijco na ono stran, so nas tamošnji prebivalci ravno tako vzradoščeni pozdravili, ker onstran stare meje Idrijce prebivajo tudi še Slovenci, takoimenovani Beneški Slovenci ali Rezijani, ki so pred vojno mnogo kroš-

njarili v naših krajih kot jeklobrusci, steklorezci in popravljanci dežnikov. Doma se težko preživljajo, zakaj zemlja je v Italiji večinoma last bogatih grofov, kmetiško ljudstvo pa hlapčuje in tlačani. — Če so nas pri našem prekoračenju zalotili laški karabinijeri, smo pa malo zarentačili, jim pokazali zobe — in šli so kot zajci.

Lepo je bilo v Brdih. Razlegal se je vrisk in smeh; donela je pesem slovenska od sela do sela, čez polje in dol. V toplih nočeh pa so žgoleli slavci svoje miloglasne popevke v nizkem grmovju. Res, lepo je bilo v Brdih, in želim si zopet v te ljube in drage kraje. —

Solkanski most.

Zadnje mesece pred vojno smo šli pa iz našega divnega Kanala po lepi beli cesti ob Soči skozi Avče na Ročinj in visoko v vas Srednje tik ob laški meji ob Idrijci. Tu smo ostali več tednov. Ljudje so nas imeli radi in so rekli, da se prav nič ne boje Lahov, dokler bo na meji toliko slovenskih fantov. Popevali smo naše mile pesmi, med njimi seveda najrajši Simona Gregorčiča „Eno devo le bom ljubil“ in „Za dom med bojni grom!“ Gregorčičeve pesmi so tamošnjemu ljudstvu najljubše, ker je pesnik njihov rojak. Ob nedeljah so prišli ljudje od one strani meje k nam k maši in nas blagrovali, kako da je lepo pri nas, ko je vse slovensko ter nam ničesar ne manjka. Tam pod krutim Lahom pa nimajo nič slovenskih šol, čeravno so večinoma Slovenci, namreč Beneški Slovenci, ki so nase-

ljeni po vseh vaseh do Čedadada (sedaj Cividale) in prav do Vidma (laški Udine). Nad 30 tisoč jih je še, a nimajo pod Italijo prav nobene narodne svobode ne pravice. O njih poje naš nesmrtni Simon Gregorčič v pesmi „Na potujčeni zemlji“:

Pozdravljam, solnčna te ravan,
ki pred menoj si razprostrta,
ti lepa si kot sen krasan,
podoba rajskega si vrta.

Naš bil nekdam je ves ta raj,
očetom našim domovina;
tuj narod tod se širi zdaj,
naš raj je tujcev zdaj lastnina.

In zdaj zatrt je tod naš glas,
in tuji krog zvené glasovi,
tuj trg in grad, tuj ves je kras,
oh, naši so samo — grobovi!

Iz Srednjega smo delali vaje na Mrzli vrh (1360 m), odkoder je krasen razgled po vsej naši zeleni in rodovitni Tolminski dolini. Na severni strani se dviga ostri Krn (2245 m), daleč tam za njim pa žari v višave naš velikan Triglav (2863 m), izpod katerega izvira naša bistra hči Soča, ki skaklja in šumlja izključno po slovenskih tleh: po grebenih in zasekah skozi gorske vasi Trento, dalje Koritnico blizu Bovca, mimo vasi Čezsočo, Žago, Serpenico, Trnovo in priskaklja in prišumlja do Kobarida. In tako teče počasi naprej in napaja rodovitno slovensko kotlino.

Ali pa smo kolovratili po grebenu Kolovrata in Ježe tik ob tedanji državni meji, odkoder se svet proti zahodu počasi spušča v ravnino in se tako odpre razgled po vsej Beneški Sloveniji.

S teh grebenov smo šli doli skozi vas Livek v Kobarid, najlepši slovenski trg na Tolminskem, ki je naša kremenita narodna trdnjava. Od tu smo šli proti zahodu še kakih deset kilometrov do naših zadnjih tolminskih postojank: Breginj in Logje blizu Matajurja (1600 m). Ljudstvo v teh obmejnih krajih je narodno zavedno, a tudi pridno in skromno. Svet je skozinskoz hribovit in zaraditega je obdelovanje polja silno naporno. Gnoj morajo nositi na primer na hrbtu v strme bregove, ravno tako seno z bregov in vse druge pridelke, ker je vožnja nemogoča. A vkljub temu ljubijo svoj dom in svojo grudo.

Ko smo si dobro ogledali tudi ob tej meji vse vojaške postojanke, smo odšli nazaj po lepi cesti skozi Kobarid proti Tolminu. Ob cesti tostran Kobarida je naša četa počivala. In tedaj smo zrli tja gor na prijazni holm, na ljubko vasico Vrsno, kjer je bil rojen in kjer počiva na pokopališču pri Sv. Lovrencu naš nepozabni ljubljeneč Simon Gregorčič. Nehote smo

se spomnili njegove lepe pesmi „Vojaci na poti“ in zapeli smo po svojem napevu:

Pomladni cvet odeva svet,
tako cvetemo mi;
pod nebom ptičev trop nešet,
po cesti gremo mi.

Zdaj ne boji nihče se nas,
mi ne grozimo tod;
pozdravlja mnog nas lep obraz,
gredoče mimo tod.

Koj bomo pa oblak strašan
ob uri hudi mi;
sovražni roj bo pač končan,
z njim morda — tudi mi ...

Kako dobro jo je pogodil naš veliki pesnik-prorok!

Odkorakali smo dalje po vroči cesti, želeč si kmalu zopet nazaj v Gregorčičev „planinski raj“.

Tolmin, v ozadju Mrzli vrh in Krn.

A nismo se vrnili več ... Nekaj težkega nam je leglo v srce. Zaslutili smo, da se bliža velikansko gorje in trpljenje.

In mesec dni nato se je vnela velika svetovna vojna. In ko se je o Binkoštih 1915 pridružila tej vojni tudi Italija, tedaj je padlo na te ob-

mejne naše kraje gorje in razdejanje. Zaplakalo je zbegano ljudstvo v brezmejni togi in boli in prestrašeno bežalo s svojih ogroženih domov na vse strani, največ v begunska taborišča na Štajersko, a svojo grudo in svoj dom prepustilo vojnim vihram, ki so pričele neusmiljeno besneti po teh krajih. Grabežljivi sovražnik je že takoj prve dni prestopil meje in brez boja zasedel Breginj, Kobarid, Livek, Kolovrat, Srednje in skoro vsa Brda. Dalje pa ni mogel, ker je zadel na naš odpor. Na višini pri Sv. Mariji pred izpraznjeno vasjo Volčje se je utrdil naš bataljon, in na desno je šla bojna črta preko mostu čez Sočo za Tolminom na Mrzli vrh in dalje na Krn. Sovražnik nas je najprvo obstreljeval z Ježe in s Kolovrata, potem pa je pričel besno naskakovati naše vrste. In gledali smo strašno razdejanje tega planinskega raja, ki se je izpreminjal v grozo in pekel. Kako nam je bilo bridko, ko smo morali siliti iz Volč zadnje prebivalce, ki so bili že v smrtni

Kobarid, kraj „italijanske zmage pri Caporetu“.

nevarnosti. Granate so že treskale v vas, zvonik je bil že porušen. Neki starček se je skril v klet in ni hotel od doma, rekoč, da ga ljubi in da rajši umrje. — Cviljenje prašičev, tuljenje živine, zavijanje psov se je mešalo z rjoventjem topov — tako je pojemalo življenje ob Soči. V plamenu je bila vsa ta divna Soška dolina, solnčna Brda razteptana, okrvavljen Gregorčičev grob in okrvavljena bistra Soča... Kri naša jo pojila je, sovražna jo kalila je. Devetindvajset mesecev je sovražnik zaman naskakoval naše vrste, nazadnje pa mu je bil prizadejan koncem oktobra 1917 ravno na

tem kraju najhujši udarec — in bežati je moral daleč v Italijo, odkoder je prišel.

In tedaj so se počasi pričeli vračati naši begunci na svoje porušene in požgane domove. Pričeli so jih popravljati, in okrvavljena Soča se je počasi zopet bistrila. A priplazil se je grabežljivi sovrag iznova in z belo zastavo v krempljih brez boja zopet zasedel te naše kraje in se kot črv zajedel daleč v našo zemljo in jo oskrnil s svojo nečisto roko . . .

In zopet je padlo na te kraje novo, še hujše gorje in trpljenje. Zaplakalo je to ubogo naše ljudstvo v neizmerni bolesti ob kruti zavesti, da se je zgrnila nad njim črna sužnost. Poprej štiri leta pregnanci brez doma, zdaj tožni robovi brez svobode! —

• V srcih nam plamti silni ogenj hrepenenja po tej naši zaslužnjeni grudi, po Gregorčiču in po njegovem zaslužnjem rojstnem kraju in grobu. V trpljenju vzrasli, preizkušeni v ognju, ponižani, razžaljeni, osleparjeni, z doma pregnani, osvete željni . . . Hrepenenje nas žene nazaj v planinski raj, do trpečih src bratov, mater, otrok, ki poznajo le jok in bol, a nič dobrot; ljubezen do teh pohlevnih brd nas žene, do teh razdejanih domov, kjer živi naš narod zaničevan, a narod žilav, jeklen in ponosen, vreden življenja, vreden vstajenja!

Temnomodra Soča dere zdaj trudna in počasna, žalostna in tožna kot ogromna solza skozi te zaslužnjene kraje . . . A tedaj, ko se približa dan osvete in vstajenja našega, ko nas bo klical pod prapor naš kralj, tedaj stopi naša Soča srdita čez branove ter tujce, zemlje lačne, potopi na dno razpenjenih valov! . . .

Mačice.

Vrba; na vrbi so
mačice,
žametna svila —
dlačice.

Vetrček božka, ah,
lička jim,
poje poredno, čuj,
ptička jim:

„Splezale k meni ste
v vrbico,
grejete v solnčecu
grbico.

Krempeljčkov nimajo
tačice,
kaj bi se bala vas,
mačice!“

Marija Grošljeva.

Na planinah . . .

Na planinah, v tihih šumah —
tam je pokoj, tam je mir,
ptice tam žgole kot v raju,
žubori milobno vir.

Sapa sveža, blagodejna
kakor sen mehko drhti,
kakor duh poljublja šumo,
uspavanko ji šuši.

Da v boleznih, burnih urah,
ko je žalostno srce,
duša mogla tja bi vzpluti
in pozabiti gorje!

Miroslav Kunčič.

Ledene rože.

Uj, mraz! Suh in trd je mraz
priplazil iz lesovja
med mirna se domovja
v mesto in samotno vas.

Rože je gredé sejal
kot solnce v mladoletju,
in okna v mrzlem cvetju
zableste, ko dan je vstal.

V soju pestrem, mavričnem
vsa okna lesketajo,
a rože se igrajo
v mladem solncu jutranjem.

Žarke v cvetje vse upre
in gorko ga poljublja,
a mraz se v gozd izgublja —
in rože v solzah se tope.

V. Klanšek.

Pregovor.

Minki oče je podaril
štiri nebogljene piške.
Jožek pa imel je štiri
v past čez noč ujete miške.

Pa svetuje: „zamenjajva —
ti daj meni piške, Minka;
jaz pa dam ti miške svoje.“
Brzo sestra odčinka:

„Kaj pa hočejo mi miške!
V grde so odete kutke
z dolgim repkom — moje piške
vzrastejo pa v lepe putke!“

Miroslav Kunčič.

Velikonočni pozdrav.

Priobčil G. Š.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev tajinstvenega napisa v 1. in 2. številki.

**Pozdrav ti, domovina,
o, Jugoslavija!**

Prav so ga rešili: Dragoslav Tomažič, učenec III. b razreda v Sp. šiški; Boris Andrižanič, učenec IV. razr. v Novem mestu; Martina Kunaverjeva na Selu pri Žirovnici; Tilka Pavličeva, III. a gimn. v Ljubljani; Marija in Pavla Buhovi v Ljubljani; Zlata, Vlado in Danilo Vojska, učenka in učenca v Novem mestu; Milan Kolar v Novem mestu; Franc Zorko v Ljubljani; Zdenka Adamičeva, učenka IV. razr. drž. vadnice v Ljubljani; Vinko Šerona, učenec I. razr. mešč. šole v Ptuj; Dušan Vargazon, učenec II. razr. v Zidanem mostu; Boris Vajda, dijak II. a razr. realne gimnazije v Ptuj; Vlasta in Zlata Košarjevi, učenki v Ptuj; Boro Kušlan, Draga Kušlanova, Mirko Starc, Zorka Starčeva v Kranju; Mirko Keše, učenec IV. b razr. v Hrastniku; Ferdinand Zdražnik, učenec IV. razr. v Kranju; Vera Orlova, učenka I. mešč. razr. v Ljubljani; Branko Manfreda, dijak I. razr. realne gimn. v Ljubljani; Anica Ogoreutzeva, učenka II. razr. realne gimn. v Novem mestu; Ivan Kuhar, učenec IV. b razr. v Hrastniku; Ivo Poljanec, učenec IV. razr. v Celju; Ina Slaparjeva, učenka II. razr. v Olševku; Manica Simoničeva, učenka II. razr. mešč. šole v Ptuj; Milko Hmelj, učenec 6. razr. v Radečah; Slavica Stepičeva, učenka II. razr. mešč. šole v Ptuj; Vida Kozinova, učenka v Novem mestu; Franjo Pikel, učenec III. razr. v Št. Petru v Sav. dol.; Julij Voržnerc, učenec IV.

razr. v Škofji Loki; Igo Plantarič, učenec IV. razr. v Škofji Loki; Milan, Marija in Melita Geršakovi ter Mira Šviglijeva, vsi iz Ptuja; Bogomil Kavčič iz Crikvenice, Slov. Primorje; Julijan Renko in Justa Uhanova v Mokronogu; Miroslav Stani, učenec I. b razr. drž. realke v Mariboru; Boris Sikošek, učenec IV. razr. v Ljubljani; Miran Flerč, učenec III. razr. v Kranjski gori; Vida Požgajeva v Kranju; Adolf Brezovšek, učenec IV. razr. na Vranskem; Drago in Ferdo Verdaj, učenca IV. b razr. na Studencu pri Hrastniku; Miša Krašovičeva pri Sv. Jurju ob Taboru; Ivica Ziererjeva, učenka VIII. razr., Gorči in Olga Koželjevi, Jurij Klemenčič, učenec VIII. razr., Marija Kolenčeva, učenka V. razr., vsi v Mokronogu; Milena Zamperlova v Radovljici; Pepček Druškovič v Slovenjgradcu; Alojzij Zavrtnik, učenec III. razr. mešč. šole v Ptuju; Mirko Fegic, učenec IV. a razr. II. m. lj. šole v Ljubljani; Marija Lahova, učenka na Javorniku (Gor.); Venčeslav Ažman v Kranju; Fr. Bračko z Radenskega vrha; Danica in Dragec Pinterič pri Sv. Miklavžu (Ormož); Ana Lahova pri Sv. Petru pod Sv. gorami; Marija Plavšakova v Trbovljah; Zora Mitzkyjeva in Branko Mitzky v Središču.

Slavija se širi!

Narodna vojaška.

Korakoma.

Zapisal Janko Žirovnik.

Ve-ter pi - ri, ve-ter pi - ri, Sla - vi - ja se ši - ri. Ve-ter pi - ri,
 ve-ter pi - ri, Sla - vi - ja se ši - ri. Ko-rak, ko-rak za ko-
 ra-kom sto - pa ju-nak za ju - na-kom, naj se vi - je, vi - je
 mo-dro, be - lo, rde - če, haj - dmo, haj - dmo vsi na boj!

Vojvoda Živojin Mišić.

Rojen je bil kot sin preprostih kmečkih staršev dne 7. julija 1855 v selu Struganiku pri Valjevu v Srbiji. Posvetil se je vojaškemu stanu in se je od l. 1885. naprej udeležil vseh vojn, ki so divjale po Balkanu. V zadnji svetovni vojni je po smrti vojvode Putnika prevzel vrhovno poveljstvo srbske vojske ter je dne 15.

septembra 1918 izvojeval na solunski fronti slavno, odločilno zmago nad sovražniki narodnega in državnega edinstva Srbov, Hrvatov in Slovencev. V zgodovini našega ujedinenja ostane med ustanovitelji Jugoslavije zapisano z zlatimi črkami ime slavnega in velikega vojvode Živojina Mišića. — Slava mu i večan pomen medju jednokrvnom braćom, koju je tako iskreno ljubio!

Dragi gospod Doropoljski!

Prvič se oglašam danes, ker Vam imam nekaj lepega in zanimivega povedati. Videla sem namreč prvi jugoslovanski vlak, ki se je peljal mimo »Mladike« v Logatec. To je bilo navdušenja v šoli! Spomnila sem se tedaj žalostnih časov, ko sem hodila pred dvema letoma v Trstu v šolo.

Najprej v slovensko — seveda — a Italijani so nam uničili opravo, jo pometali na cesto ter ošabno zasedli naše prostore. Slovenski otroci smo morali — v laške šole. —

Tuje učiteljice so nas vzgajale, govorile mnogo o »Sveti Italiji« ter zahtevale od nas vdanosti in ljubezni, kjer je bilo sovraštvo in gnev. — Kako naj bi slovenski otroci ljubili največjo sovražnico slovenske domovine!

Poslušala so jo le naša ušesa, srca pa so bila odsotna — doma, pri majki Jugoslaviji.

Atek me je slednjič vzel iz šole, in zdaj hodim v 5. razred lic. ljud. šole v Ljubljani. —

Prvi jugoslovanski vlak je vriskal v Logatec, v šoli pa so vriskala naša mlada, slovenska srca. Z našo gospodičino učiteljico smo hitro sestavile nalogo, ki se glasi primeroma tako-le:

Prvi jugoslovanski vlak v Logatec.

Uboga, zatirana majka Jugoslavija! Ugrabili so ti divno Koroško, oplenili te solnčne Goriške. Vse, kar je lepega, miče, zbuja želje in pohlep sovragov. Trepetalo nam je srce v neizmerni boli. Danes pa je vriskal prvi jugoslovanski vlak v Logatec. Logatec je naš, veselimo se ga kot daru, a vendar je naša sveta pravica, in v srcih je kosček radosti. Ves v zelenju, z zastavicami in z jugoslovensko godbo je hitel do cilja, ki mu je bil tako dolgo zaprt, in jugoslovenska misel je hitela z njim. Cilj te misli pa je daleč onkraj Logatca:

»Trst, Gorica. Gospa Sveta, Adrije cvetoči raj,

vam prisega je zapeta:
naša last ste vekomaj!»

Olga Grobotkova.

Odgovor:

Ljuba Olga!

Tvoje pismo sem prečital z resničnim veseljem. Globoko, neomajno vero moramo imeti, da bo zopet naša vsa zemlja, ki so nam jo po krivici vzeli naši sovražniki. Ve, ki sedaj hodite v šolo, gotovo čakate dne, polnega radosti in zadoščenja, ko se popelje jugoslovanski vlak dalje od Logatca in Rakeka — do tja, koder biva naš rod, koder se glasi naša beseda! Takrat bo zmagala pravica, ki jo sedaj teptajo, a je nikdar ne uničijo! Ta vera mora spremljati in navduševati vsa naša dejanja, prepajati mora vse naše misli! Pripravljati se moramo, učiti, vežbati, krepiti, da bomo močni po telesu in duši, samozavestni, ponosni in junaški!

Domovina, vedno mislim náte
in na neosvobojene brate!

*

Ljubi gospod Doropoljski!

Sedaj se hočem tudi jaz oglasiti v »Zvončku«. Stara sem 9 let in hodim v 4. razred ljudske šole v Gornjo Radgono. V isto šolo hodita še večja sestra in brat, ki tudi jako rada čitata »Zvonček«. Imamo pridnega učitelja, ki se trudi za nas. Jako se zanimam za pouk, ki je nam maa lim najbolj potreben. Kot prvič Vam pišem malo. Če Vam bo pa moje pisemce dobrodošlo, Vam pa seveda z Vašim dovoljenjem napišem kmalu še kaj več.

Najlepše pozdrave Vam pošilja vdana
Marjeta Koroščeva.

Odgovor:

Ljuba Marjeta!

Ker hočeš mojega dovoljenja — evo, dajem Ti gal Glej, da ga do dobra izkoristiš! Lepo se mi vidi, ko priznavaš trud svojega gospoda učitelja. In ker se zani- maš za pouk, ni nobenega dvoma, da boš

v šoli dobro in stalno napredovala in si nabrala mnogo zakladov za poznejše samostojno življenje.

*

Cenjeni gospod Doropoljski!

Dovolite mi, da se tudi jaz oglasim v Vašem kotičku in izrazim svoje veselje, ki ga imam do »Zvončka«. V šoli mi je dala gosa učiteljica »Zvonček«, da ga preberem. Letos si tudi jaz naročim »Zvonček«, da ga preberem. Zbudila se mi je želja po njem. Doma bom prosil mamo in mi bo dala denar. Imam 5 bratov in 2 sestre. Ker je veliko otrok, sem šel jaz služiti. V šolo hodim v II. razred na Trebelnem pri Mokronogu. Najrajši imam branje in petje. Ker mi je najljubše petje, sem pristopil k pevskeму zboru.

Srčno Vas pozdravlja

Karel Žagar.

Odgovor:

Ljubi Karel!

Glej, glej! Član pevskega zboru si žel. Kako rad bi Te čul, kako lepo in navdušeno prepevaš krasne slovenske pesmi!

Zemljo naj Slovan prehodi,
koderkoli pot ga vodi,
on po tebi hrepeni,
oj, slovanska pesem ti!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Že zopet Vas nadlegujem z drugim pismom. V prvem pismu Vam nisem še nič povedal, kje sem bil rojen in drugo. Jaz sem bil rojen v Tolminu. Imam še dva brata. Tolmin je mestece pri Gorici. Na veliko žalost pa je izbruhnila vojna. Morali smo bežati iz naše ljube domovine Primorske. S težkim srcem sem se poslovil od Tolmina. Odšli smo na Koroško v Beljak. Tam smo ostali 2 meseca. Čez dva meseca pa smo se odpeljali v zeleno Štajersko. Tam smo prebivali v trgu Ljubnem 1 leto. Nato smo se pa zopet preselili na Kranjsko najprej na Bled, potem smo pa odšli v Kranj, kjer sem bival do počitnic. Za počitnice sem odšel v Crikvenico v Hrvatsko primorje. Sedaj pa hodim tu v 5. razred. Najlepše izmed vsega se mi zdi morje. Rad tudi zahajam v pristanišče, v katerega pride vsak dan več turgovskih ladij od otoka Krka ali pa od Bakra, Kraljevice, Novoga in iz Senja. Lepo Vas prosim, priobčite moje pismo in

mojo sliko v svoj kotiček. Tu Vam pošiljam tudi eno sliko iz Tolmina, ki so ga laške granate in šrapneli razbili.

Lepo Vas pozdravlja

Vaš znani »Zvončkar«

Bogomil Kavčič,
v Crikvenici.

Odgovor:

Ljubi Bogomil!

Tvoje pismo nam govori, kako si moral s svojci begati širom sveta, ko si bil prisiljen zapustiti svoje ožje domovino. Moja želja je, da Ti naj sedaj mirno poteka

življenje, dokler Ti ne bo mogoč povratek na solnčno Primorsko, kjer je Tvoj rojstni kraj — lepi, zavedni slovenski Tolmin!